

Priopćenje

Godina: LXII.

Zagreb, 28. veljače 2025.

PSZ-2025-3-1

ISSN 1334-0557

SOCIJALNA ZAŠTITA U REPUBLICI HRVATSKOJ U 2023. (METODOLOGIJA ESSPROS)

Udio socijalne zaštite u bruto domaćem proizvodu Republike Hrvatske u 2023. iznosio je **20,6%**, što je smanjenje od 0,3 postotna boda u odnosu na 2022. Bruto domaći proizvod u tekućim cijenama porastao¹⁾ je za oko 10,4 milijarde eura, dok su ukupni izdaci socijalne zaštite porasli za oko 1,9 milijardi eura.

U primicima prevladavaju socijalni doprinosi (59,8% svih primitaka socijalne zaštite u 2023.). Slijedi financiranje od strane opće države (36,4%).

Naknade socijalne zaštite činile su 98,3% ukupnih izdataka socijalne zaštite u 2023. Prema vrsti socijalnih naknada, prevladavaju novčane naknade (61,4%). Prema obilježjima, osobito prevladavaju naknade socijalne zaštite (novčane i nenovčane) koje se ne temelje na provjeri materijalnog stanja (94,7%).

Uspoređujući podatke prema funkcijama socijalne zaštite, najveći udio naknada socijalne zaštite utrošen je u funkciju Bolest/zdravstvena skrb (**36,0%** svih naknada socijalne zaštite), a slijedi funkcija Starost (**34,3%**). Najmanje sredstava utrošeno je u funkciju Stanovanje (0,0%).

Uspoređujući podatke o udjelu troškova za naknade socijalne zaštite u nacionalnome bruto domaćem proizvodu s državama članicama Europske unije, Republika Hrvatska zaostajala je u 2023. za prosjekom EU-27 za 6,6 postotnih bodova. Promatrajući prema udjelima funkcija socijalne zaštite u bruto domaćem proizvodu u 2023., funkcija Starost zaostaje za prosjekom EU-27 za 4,1 postotni bod, funkcije Bolest/zdravstvena skrb i Nezaposlenost za po 0,7 postotnih bodova, funkcija Obitelj/djeca za 0,5 postotnih bodova, funkcija Stanovanje za 0,4 postotna boda, funkcija Socijalna isključenost za 0,3 postotna boda te funkcija Invaliditet za 0,1 postotni bod, dok je funkcija Preživjeli uzdržavani članovi iznad prosjeka EU-27 za 0,2 postotna boda.

U odnosu na Priopćenja iz prethodnih godina, sada je prvi put moguće usporediti podatke iz referentne godine s prosjekom EU-27 (prije je bilo moguće usporediti samo godinu koja prethodi referentnoj godini). Rezultat je to Eurostatova istraživanja "Rane procjene glavnih pokazatelja socijalne zaštite". Međutim, usporedba se sada obavlja na razini ukupnih naknada socijalne zaštite, dok se prije obavljala na razini ukupnih izdataka socijalne zaštite koji još nisu dostupni za EU-27 u referentnoj godini.

Uspoređujući podatke o izdacima za socijalnu zaštitu po stanovniku s državama članicama Europske unije u 2022., izraženima u standardu kupovne moći (SKM-u), Republika Hrvatska zaostajala je za prosjekom EU-27 za **47,0%**. Prema tom pokazatelju, sve su funkcije socijalne zaštite u Republici Hrvatskoj bile ispod prosjeka Europske unije, a promatrajući po apsolutnim iznosima, najviše je zaostajala funkcija Starost.

1) Podaci o bruto domaćem proizvodu koji se upotrebljavaju u ovom Priopćenju preuzeti su sa službenih mrežnih stranica Državnog zavoda za statistiku.

1. UKUPNI IZDACI SOCIJALNE ZAŠTITE TE IZDACI ZA NAKNADE SOCIJALNE ZAŠTITE PREMA FUNKCIJAMA SOCIJALNE ZAŠTITE I ESSPROS-ovim PROGRAMIMA

mil. eura

	2021.	2022.	2023.
Ukupni izdaci socijalne zaštite	13 080,9 ¹⁾	14 134,7	16 061,5
Ukupni izdaci za socijalne naknade prema funkcijama	12 860,8 ¹⁾	13 897,5	15 787,7
Bolest/zdravstvena skrb	4 605,3 ¹⁾	5 132,1	5 680,0
Invaliditet	1 145,6	1 211,3	1 427,7
Starost	4 367,0 ¹⁾	4 713,8	5 421,0
Preživjeli uzdržavani članovi	978,1	1 044,7	1 291,8
Obitelj/djeca	1 163,5 ¹⁾	1 265,0	1 411,8
Nezaposlenost	356,3 ¹⁾	259,5	274,3
Stanovanje ²⁾	2,5	2,3	2,3
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasificirana	242,4 ¹⁾	268,7	278,8
Administrativni troškovi	202,3	218,7	253,4
Ostali izdaci	17,8 ¹⁾	18,6	20,4
Prema ESSPROS-ovim programima			
Ukupni izdaci za socijalne naknade prema ESSPROS-ovim programima	12 860,8 ¹⁾	13 897,5	15 787,7
Posredovanje pri zapošljavanju i prava za vrijeme nezaposlenosti	231,9	161,4	185,9
Mirovinsko osiguranje, I. stup	5 779,4	6 226,9	7 222,5
Mirovinsko osiguranje, II. stup	21,9	26,1	25,2
Osnovno zdravstveno osiguranje	4 027,1 ¹⁾	4 426,3	4 940,6
Dopunsko zdravstveno osiguranje	226,3	247,5	278,7
Zdravstvena zaštita na radu	37,9	38,6	41,3
Socijalna zaštita poslodavaca ²⁾	696,2	800,5	817,6
Socijalna skrb	480,4	556,2	718,2
Pomoć za podmirenje troškova stanovanja	7,7	7,1	6,8
Pomoć za podmirenje troškova ogrjeva	3,6	3,5	3,4
Obiteljske naknade	411,3	436,9	487,2
Socijalna zaštita u gradu Zagrebu	236,9	242,8	260,9
Prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	103,2	97,5	104,3
Prava civilnih invalida rata i članova njihovih obitelji	3,4	5,2	5,9
Prava ratnih i mirnodopskih vojnih invalida i članova njihovih obitelji	5,5	4,9	4,3
Ostala socijalna zaštita na lokalnoj razini ²⁾	368,8	400,2	482,8
Socijalna zaštita neprofitnih ustanova ²⁾	189,9 ¹⁾	163,6	181,2
Socijalna zaštita u slučaju prirodnih katastrofa ³⁾	29,4	52,4	20,6

1) Revidirani podaci

2) Podaci se temelje na procjeni.

3) Molimo da se za tumačenje podataka poslužite metodološkim objašnjenjima, u odlomku o prikupljanju podataka o kapitalnim transferima.

Mirovinsko osiguranje, I. stup

Na porast ukupnih izdataka programa u 2023. u odnosu na 2022. najviše je utjecao porast izdataka u funkciji Starost zbog porasta starosnih mirovina, prijevremenih starosnih mirovina i jednokratnoga novčanog primanja. Porast je također ostvaren u funkciji Preživjeli uzdržavani članovi zbog porasta obiteljskih mirovina i isplate dijela obiteljske mirovine korisnicima drugih vrsta mirovina (obiteljska mirovina koji se temelji na provjeri materijalnog stanja) te u funkciji Invaliditet zbog porasta invalidskih mirovina.

Osnovno zdravstveno osiguranje

Glavni razlog porasta izdataka programa u 2023. u odnosu na 2022. jest porast izdataka u funkciji Bolest/zdravstvena skrb za bolničku zdravstvenu skrb, lijekove i izvanbolničku zdravstvenu skrb. Porast je također ostvaren u funkciji Obitelj/djeca kod izdataka za naknade plaće za vrijeme roditeljnog dopusta.

Socijalna skrb

Glavni razlog povećanja izdataka programa u 2023. u odnosu na 2022. jest povećanje izdataka u funkciji Invaliditet koji se odnose na naknadu za osobnu invalidninu, uslugu smještaja, jednokratnu novčanu naknadu i naknadu za roditelja njegovatelja/njegovatelja. Porast je ostvaren i u funkciji Socijalna isključenost zbog porasta naknade za ugroženoga kupca energenata i zajamčene minimalne naknade te u funkciji Obitelj/djeca zbog porasta izdataka za smještaj djece u domove socijalne skrbi i kod udomitelja.

Ostala socijalna zaštita na lokalnoj razini

Glavni razlog povećanja izdataka programa u 2023. u odnosu na 2022. jest povećanje izdataka u funkciji Obitelj/djeca koji se odnose na financiranje predškolskih ustanova. Porast je ostvaren i u funkcijama Starost i Invaliditet zbog porasta izdataka za pomoć u obavljanju svakodnevnih zadataka.

Obiteljske naknade

Glavni razlog povećanja izdataka programa u 2023. u odnosu na 2022. jest povećanje izdataka u funkciji Obitelj/djeca koji se odnose na naknadu plaće za vrijeme roditeljskog dopusta te druge roditeljne i roditeljske potpore.

Dopunsko zdravstveno osiguranje (Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje)

Glavni razlog povećanja izdataka programa u 2023. u odnosu na 2022. jest povećanje izdataka u funkciji Bolest/zdravstvena skrb koji se odnose na bolničku i primarnu zdravstvenu zaštitu.

2. UDIO POJEDINE FUNKCIJE U UKUPNIM NAKNADAMA SOCIJALNE ZAŠTITE

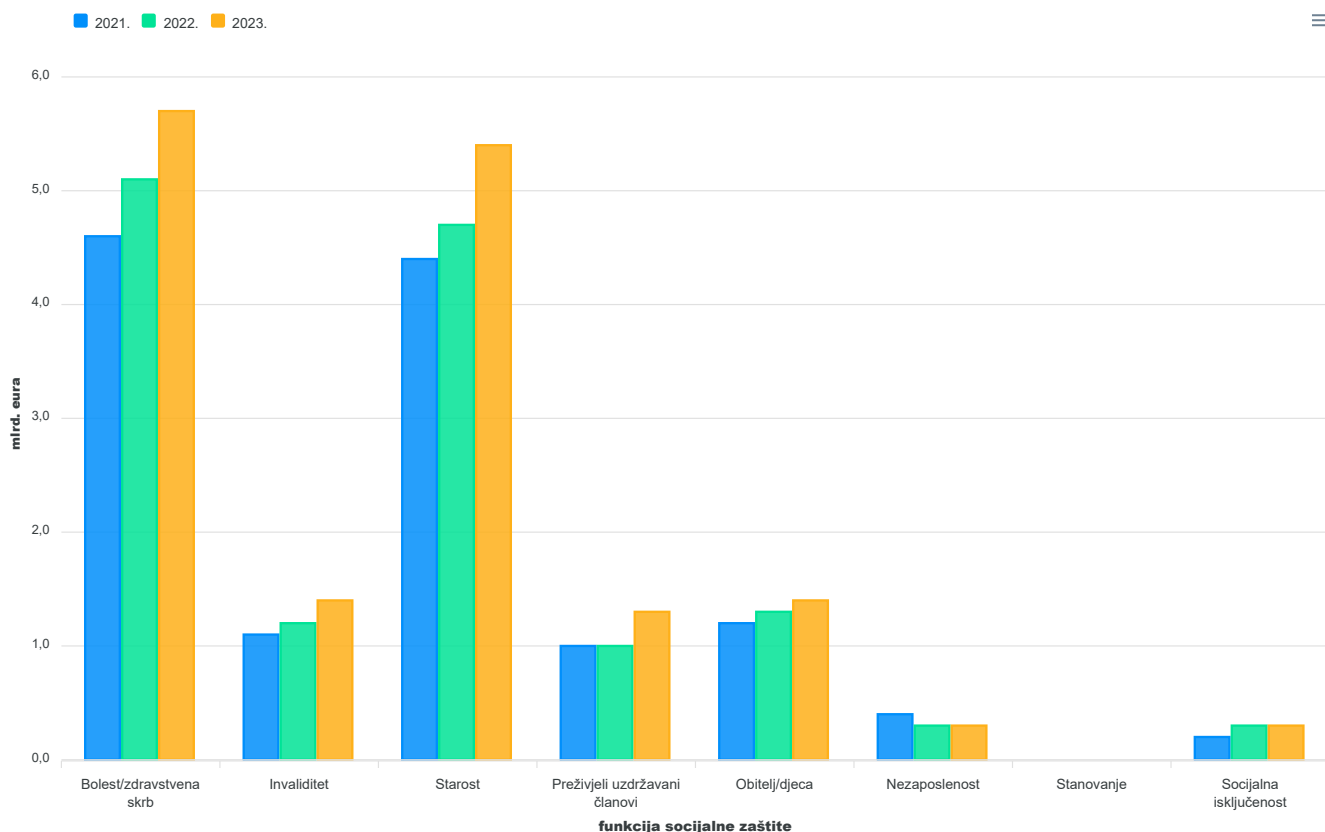
%

	2021. ¹⁾	2022.	2023.	EU-27, 2023. ²⁾
Ukupni izdaci za naknade socijalne zaštite	100,0	100,0	100,0	100,0
Bolest/zdravstvena skrb	35,8	36,9	36,0	29,9
Invaliditet	8,9	8,7	9,0	7,1
Starost	34,0	33,9	34,3	41,2
Preživjeli uzdržavani članovi	7,6	7,5	8,2	5,5
Obitelj/djeca	9,0	9,1	8,9	8,6
Nezaposlenost	2,8	1,9	1,7	3,9
Stanovanje	0,0	0,0	0,0	1,4
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasificirana	1,9	1,9	1,8	2,4

1) Revidirani podaci

2) Podaci za EU-27 preuzeti su iz tablice Expenditure on social protection sa službenih Eurostatovih mrežnih stranica <https://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/database> dana 23. siječnja 2025. Podaci za Republiku Hrvatsku, naznačeni u toj tablici, odnose se na privremene podatke, dok su za ovo Priopćenje korišteni konačni podaci koje Eurostat naknadno objavljuje u skladu s redovitim procedurom.

G-1. IZDACI ZA NAKNADE SOCIJALNE ZAŠTITE PREMA FUNKCIJAMA SOCIJALNE ZAŠTITE

3. UDIO IZDATAKA SOCIJALNE ZAŠTITE I IZDATAKA ZA NAKNADE SOCIJALNE ZAŠTITE U BDP-U

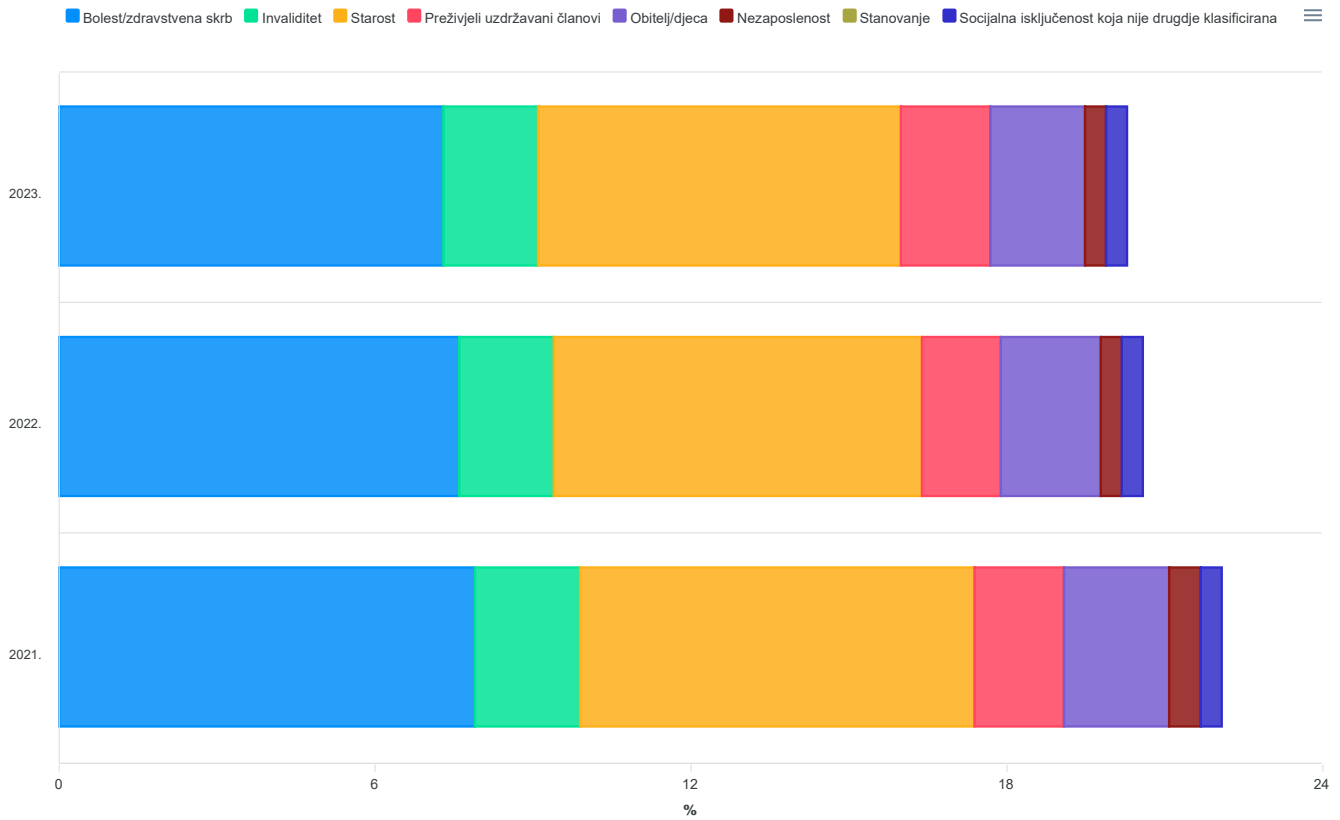
%

	2021. ¹⁾	2022. ¹⁾	2023.	EU-27, 2023. ²⁾
Ukupni izdaci socijalne zaštite	22,4	20,9	20,6	-
Ukupni izdaci za naknade socijalne zaštite prema funkcijama	22,0	20,6	20,2	26,8
Bolest/zdravstvena skrb	7,9	7,6	7,3	8,0
Invaliditet	2,0	1,8	1,8	1,9
Starost	7,5	7,0	6,9	11,0
Preživjeli uzdržavani članovi	1,7	1,5	1,7	1,5
Obitelj/djeca	2,0	1,9	1,8	2,3
Nezaposlenost	0,6	0,4	0,4	1,1
Stanovanje	0,0	0,0	0,0	0,4
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasificirana	0,4	0,4	0,4	0,7

1) Revidirani podaci

2) Podaci za EU-27 preuzeti su iz tablice Expenditure on social protection sa službenih Eurostatovih mrežnih stranica <https://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/database> dana 23. siječnja 2025. Podaci za Republiku Hrvatsku, naznačeni u toj tablici, odnose se na privremene podatke, dok su za ovo Priopćenje korišteni konačni podaci koje Eurostat naknadno objavljuje u skladu s redovitim procedurom.

G-2. UDIO IZDATAKA SOCIJALNE ZAŠTITE I IZDATAKA ZA NAKNADE SOCIJALNE ZAŠTITE U BDP-U

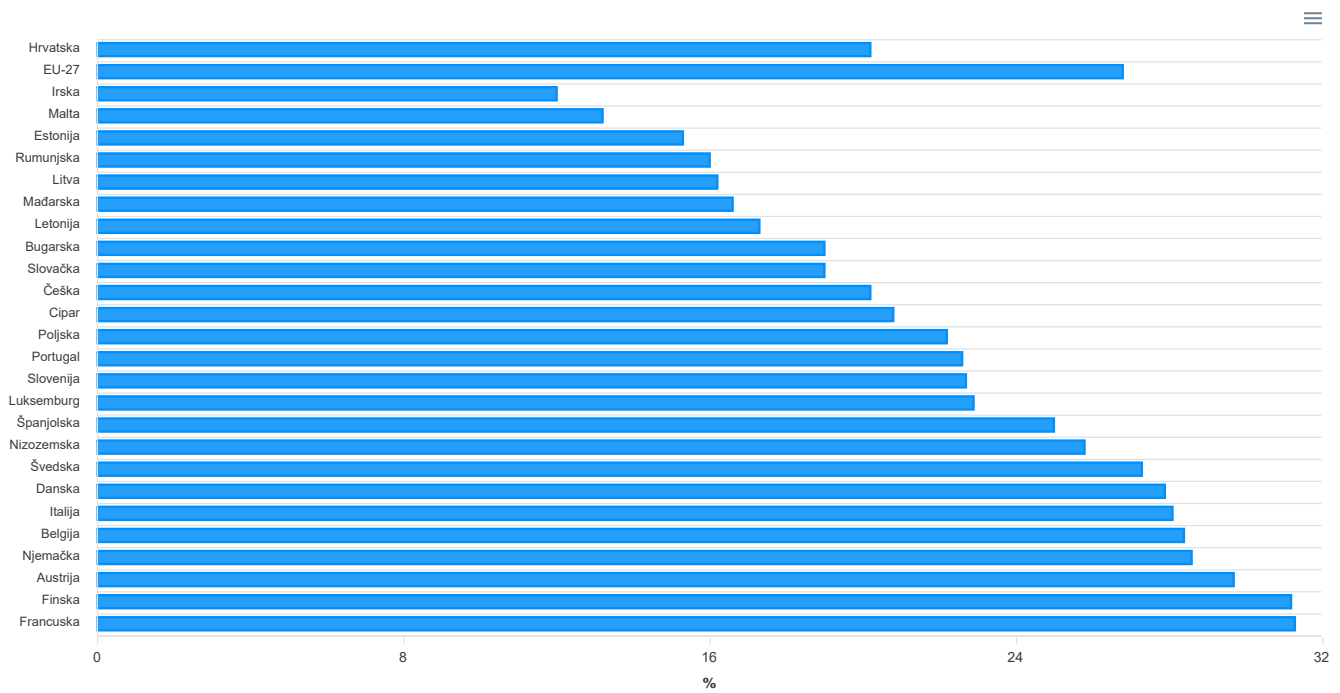
4. IZDACI ZA NAKNADE SOCIJALNE ZAŠTITE KAO UDIO U BDP-U, EU-27 I REPUBLIKA HRVATSKA, U 2023.¹⁾

%

	Udio izdataka za naknade socijalne zaštite u BDP-u
Hrvatska	20,2
EU-27	26,8
Irska	12,0
Malta	13,2
Estonija	15,3
Rumunjska	16,0
Litva	16,2
Mađarska	16,6
Letonija	17,3
Bugarska	19,0
Slovačka	19,0
Češka	20,2
Cipar	20,8
Poljska	22,2
Portugal	22,6
Slovenija	22,7
Luksemburg	22,9
Španjolska	25,0
Nizozemska	25,8
Švedska	27,3
Danska	27,9
Italija	28,1
Belgija	28,4
Njemačka	28,6
Austrija	29,7
Finska	31,2
Francuska	31,3
Grčka	-

1) Podaci za EU-27 preuzeti su iz tablice Expenditure on social protection sa službenih Eurostatovih mrežnih stranica <https://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/database> dana 23. siječnja 2025. Podatak za Republiku Hrvatsku, naznačen u toj tablici, odnosi se na privremeni podatak, dok je za ovo Priopćenje korišten konačan podatak koji Eurostat naknadno objavljuje u skladu s redovitim procedurom.

G-3. UDIO IZDATAKA ZA SOCIJALNU ZAŠTITU U BDP-U, EU-27 I REPUBLIKA HRVATSKA, U 2023.¹⁾

1) Podatak za Grčku se ne prikazuje, ali je dostupan u tablici 4. Izdaci za naknade socijalne zaštite kao udio u BDP-u, EU-27 i Republika Hrvatska, u 2023.

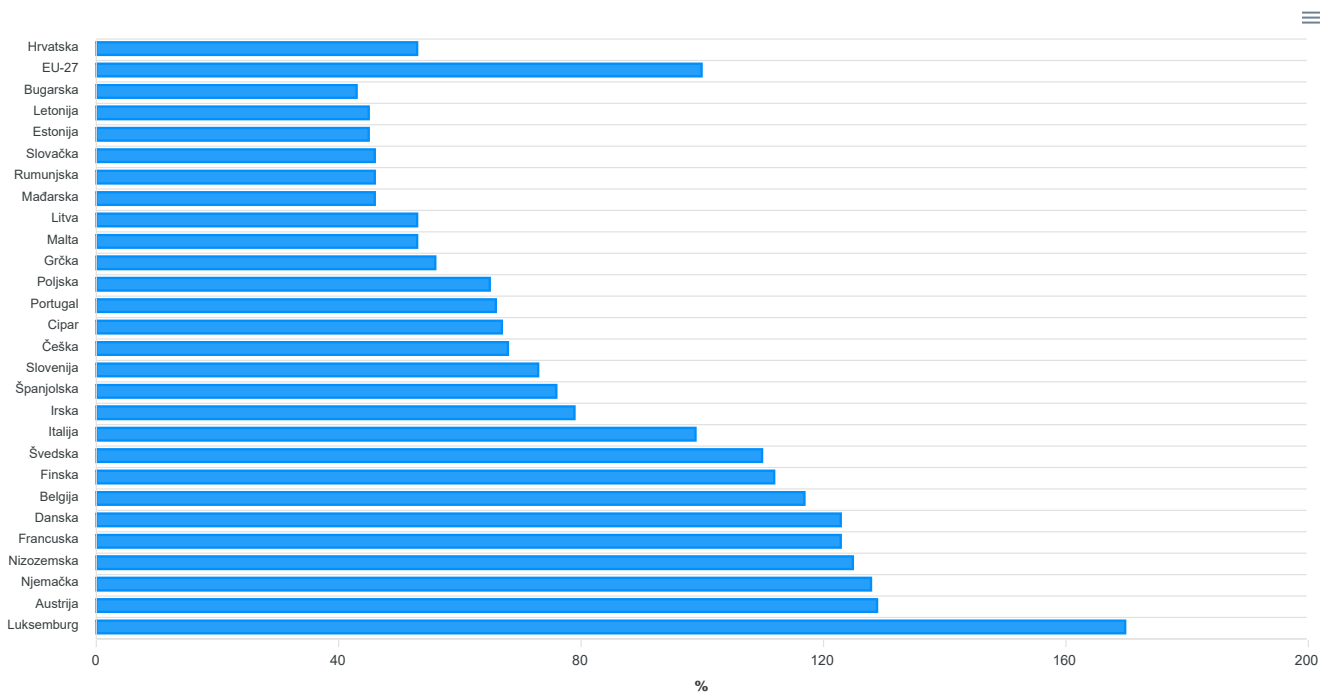
5. IZDACI ZA SOCIJALNU ZAŠTITU PO STANOVNIKU, IZRAŽENI U STANDARDU KUPOVNE MOĆI (SKM-u), EU-27 I REPUBLIKA HRVATSKA, U 2022.¹⁾

tis. SKM

	Izdaci za socijalnu zaštitu po stanovniku (SKM)	SKM po stanovniku (EU-27 = 100)
Hrvatska	5,3	53
EU-27	10,0	100
Bugarska	4,4	43
Letonija	4,5	45
Estonija	4,6	45
Slovačka	4,6	46
Rumunjska	4,6	46
Mađarska	4,7	46
Litva	5,3	53
Malta	5,3	53
Grčka	5,7	56
Poljska	6,5	65
Portugal	6,7	66
Cipar	6,8	67
Češka	6,8	68
Slovenija	7,4	73
Španjolska	7,6	76
Irska	7,9	79
Italija	10,0	99
Švedska	11,1	110
Finska	11,3	112
Belgija	11,7	117
Danska	12,4	123
Francuska	12,4	123
Nizozemska	12,6	125
Njemačka	12,9	128
Austrija	13,0	129
Luksemburg	17,1	170

1) Podaci za EU-27 preuzeti su iz tablice Expenditure on social protection sa službenih Eurostatovih mrežnih stranica <https://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/database> dana 23. siječnja 2025.

G-4. IZDACI ZA SOCIJALNU ZAŠTITU PO STANOVNIKU, IZRAŽENI U STANDARDU KUPOVNE MOĆI, EU-27 I REPUBLIKA HRVATSKA, U 2022.

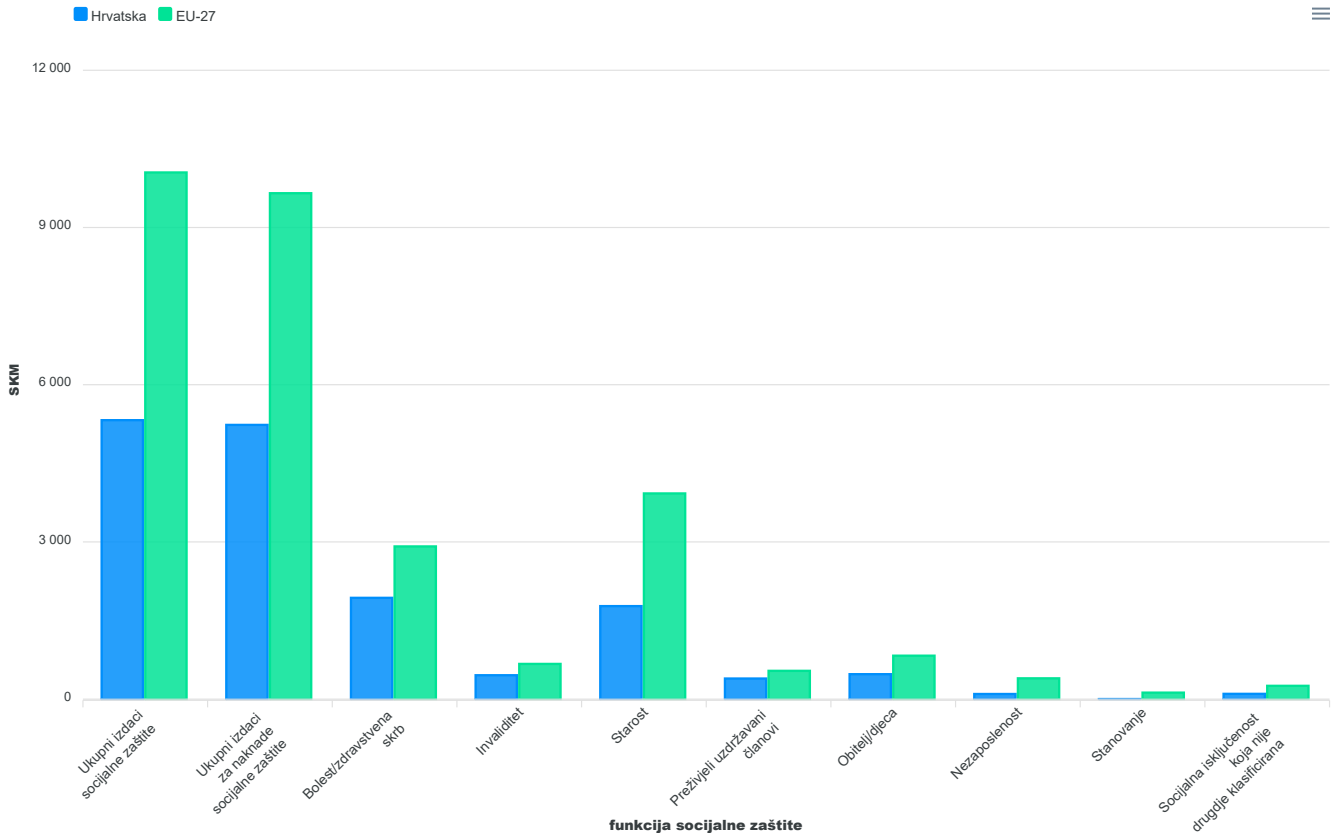
6. IZDACI ZA SOCIJALNU ZAŠTITU PO STANOVNIKU U EU-27 I REPUBLICI HRVATSKOJ PREMA FUNKCIJAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, IZRAŽENI U STANDARDU KUPOVNE MOĆI (SKM-u), U 2022.¹⁾

tis. SKM

	Izdaci za socijalnu zaštitu po stanovniku u Republici Hrvatskoj (SKM)	Izdaci za socijalnu zaštitu po stanovniku u EU-27 (SKM)
Ukupni izdaci socijalne zaštite	5,3	10,0
Ukupni izdaci za naknade socijalne zaštite	5,2	9,7
Bolest/zdravstvena skrb	1,9	2,9
Invaliditet	0,5	0,7
Starost	1,8	3,9
Preživjeli uzdržavani članovi	0,4	0,5
Obitelj/djeca	0,5	0,8
Nezaposlenost	0,1	0,4
Stanovanje	0,0	0,1
Socijalna isključenost koja nije drugdje klasificirana	0,1	0,3

1) Podaci za EU-27 preuzeti su iz tablice Expenditure on social protection sa službenih Eurostatovih mrežnih stranica <https://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/database> dana 23. siječnja 2025.

G-5. IZDACI ZA SOCIJALNU ZAŠTITU PO STANOVNIKU, EU-27 I REPUBLIKE HRVATSKE PREMA FUNKCIJAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, IZRAŽENI U STANDARDU KUPOVNE MOĆI (SKM-u), U 2022.

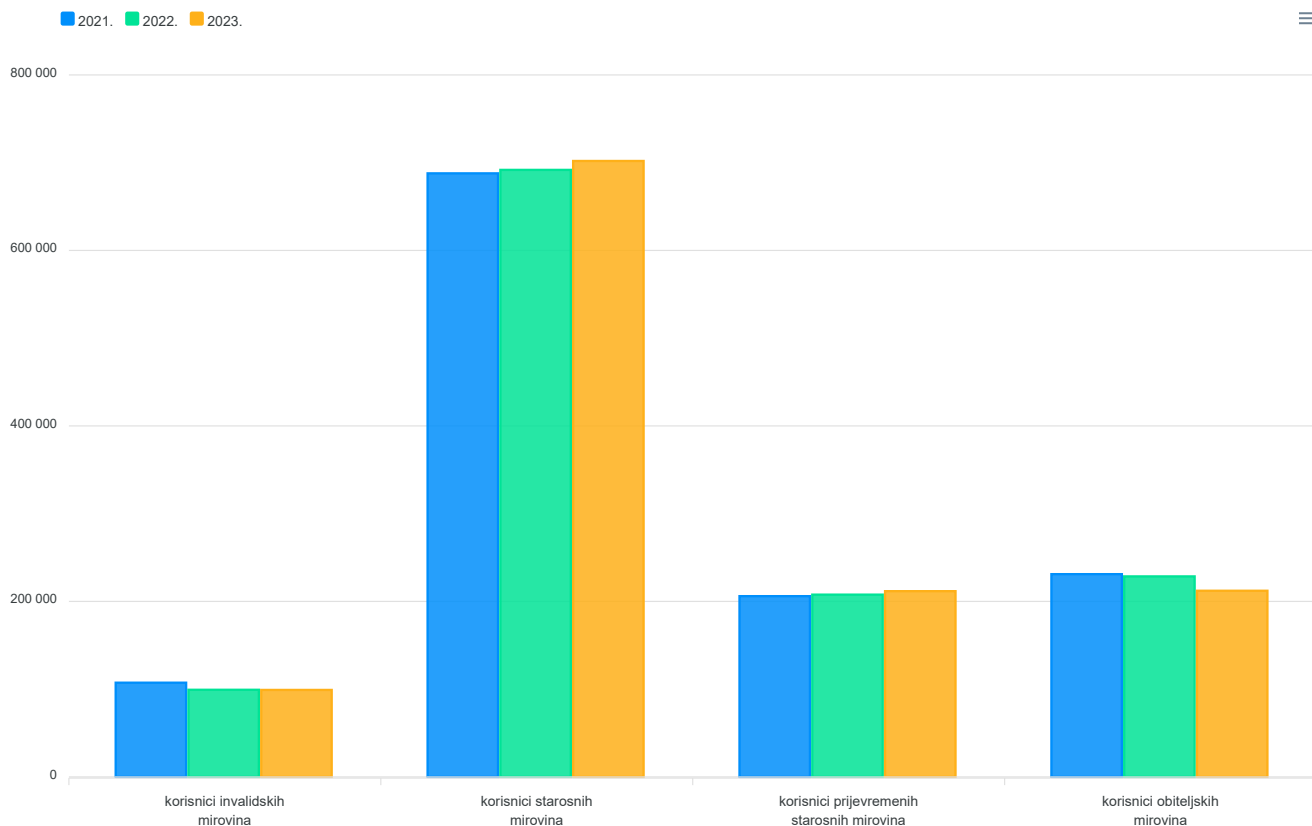
7. UKUPAN BROJ KORISNIKA MIROVINA PREMA FUNKCIJAMA SOCIJALNE ZAŠTITE I SPOLU

	2021.			2022.			2023.		
	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene	ukupno	muškarci	žene
Ukupan broj korisnika mirovina	1 232 601	567 299	665 302	1 227 671	565 571	662 100	1 225 246	565 499	659 747
Ukupan broj korisnika mirovina u funkciji Invaliditet ¹⁾	107 368	92 024	15 344	99 291	85 700	13 591	99 111 ²⁾	80 591 ²⁾	18 520 ²⁾
Korisnici invalidskih mirovina ¹⁾	107 368	92 024	15 344	99 291	85 700	13 591	99 111 ²⁾	80 591 ²⁾	18 520 ²⁾
Ukupan broj korisnika mirovina u funkciji Starost ¹⁾	893 813	458 798	435 015	899 504	463 496	436 008	913 602 ²⁾	469 056 ²⁾	444 546 ²⁾
Korisnici starosnih mirovina ¹⁾	687 832	358 125	329 707	691 786	363 091	328 695	701 936 ²⁾	368 880 ²⁾	333 056 ²⁾
Korisnici prijevremenih starosnih mirovina	205 981	100 673	105 308	207 718	100 405	107 313	211 666	100 176	111 490
Ukupan broj korisnika mirovina u funkciji Preživjeli uzdržavani članovi	231 059	16 257	214 802	228 497	16 143	212 354	212 148	15 617	196 531
Korisnici obiteljskih mirovina	231 059	16 257	214 802	228 497	16 143	212 354	212 148	15 617	196 531
Ukupan broj korisnika mirovina u funkciji Nezaposlenost	361	220	141	379	232	147	385	235	150
Korisnici prijevremenih mirovina zbog stečaja poslodavca	361	220	141	379	232	147	385	235	150

1) Korisnici invalidskih mirovina stariji od zakonske dobi umirovljenja za stjecanje prava na starosnu mirovinu su, prema metodologiji ESSPROS, prebačeni pod stavku starosnih mirovina.

2) Procjena

G-6. KORISNICI MIROVINA PREMA VRSTI MIROVINE

METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Revizije podataka u istraživanju ESSPROS posljedica su unaprjeđenja obuhvata istraživanja, razvoja metodologije, usklađivanja podataka s metodologijom, analize kvalitete podataka i upotrebe novih izvora podataka.

Prikupljanje podataka o kapitalnim transferima povezanim s obnovom od potresa ili drugim prirodnim katastrofama u okviru istraživanja ESSPROS trenutno je predmet rasprave u Eurostatovim radnim skupinama. Prema posljednjim Eurostatovim uputama iz svibnja 2024., tendencija je da takvi kapitalni izdaci, prije uključivanja u istraživanje, trebaju ispuniti određene uvjete povezane s imovinskim ili socijalnim stanjem primatelja takve pomoći, što je različito u odnosu na prijašnje metodološke upute koje nisu propisivale dodatne uvjete (ovaj dio metodologije ESSPROS još se nadopunjuje). To je razlog smanjenja izdataka prikazanih u ESSPROS-ovu programu 18 (Socijalna zaštita u slučaju prirodnih katastrofa) u 2023. Nakon što od Eurostata zaprimi konačne metodološke upute, Državni zavod za statistiku eventualno će revidirati podatke iz ovog programa za razdoblje 2020. – 2022.

Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci o socijalnoj zaštiti u Republici Hrvatskoj prikazani u ovom Priopćenju rezultat su prikupljanja podataka od izvještajnih jedinica i korištenja administrativnih izvora podataka.

Obuhvat i usporedivost

ESSPROS je harmonizirani sustav koji pruža sredstvo analize i usporedbu financijskih tijekomova socijalne zaštite. Ciljevi ESSPROS-a jesu pružiti sveobuhvatan i suvisao opis socijalne zaštite u državama članicama Europske unije i zemljama kandidatima za članstvo u Europskoj uniji, financiranja socijalnih naknada te stvoriti sustav pogodan za međunarodnu usporedivost i usklađenost s drugim statistikama.

ESSPROS se sastoji od Središnjeg sustava te dvaju modula. Središnji sustav čine stabilne, na godišnjoj razini prikupljane skupine podataka o primicima i izdacima socijalne zaštite, dok moduli sadržavaju dodatne statističke informacije o pojedinim oblicima socijalne zaštite.

Središnji sustav na godišnjoj osnovi prikuplja podatke o socijalnoj zaštiti u bruto iznosima (dakle, prije nego što primatelj naknade socijalne zaštite na njih eventualno plati bilo kakav oblik poreza, doprinosa ili bilo kakva druga obvezna davanja).

Na razini Republike Hrvatske identificirano je 18 aktivnih programa socijalne zaštite koji potpadaju pod obuhvat istraživanja ESSPROS.

Aktivni programi:

1. Posredovanje pri zapošljavanju i prava za vrijeme nezaposlenosti
2. Mirovinsko osiguranje – I. stup
3. Zdravstveno osiguranje – osnovno
4. Zdravstveno osiguranje – dopunsko (zasad samo HZZO)

5. Obiteljske naknade
6. Socijalna skrb
7. Pomoć za podmirenje troškova stanovanja
8. Pomoć za podmirenje troškova ogrjeva
9. Socijalna zaštita u gradu Zagrebu
10. Socijalna zaštita poslodavaca
11. Mirovinsko osiguranje – II. stup
12. Prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji
13. Zaštita zdravlja na radu
14. Prava civilnih invalida rata i članova njihovih obitelji
15. Prava ratnih i mirnodopskih vojnih invalida i članova njihovih obitelji
16. Ostala socijalna zaštita na lokalnoj razini
17. Socijalna zaštita neprofitnih ustanova
18. Socijalna zaštita u slučaju prirodnih katastrofa.

ESSPROS-ov 2. program (Mirovinsko osiguranje, I. stup) obuhvaća i sve korisnike mirovina prema posebnim propisima.

Modulom o korisnicima mirovina prikupljaju se informacije o obilježjima korisnika mirovina te o obilježjima mirovina.

Definicije i objašnjenja

Socijalna zaštita obuhvaća sve intervencije javnih ili privatnih tijela radi olakšavanja financijskog opterećenja kućanstava i pojedinaca od definiranog niza rizika i potreba, pod uvjetom da ne postoji istodobna uzajamna ni individualna protučinidba (intervencija koja od primatelja socijalne zaštite istodobno zauzvrat traži nešto istovjetne vrijednosti).

Rizici ili potrebe u metodologiji ESSPROS iskazane kao funkcije programa socijalne zaštite koje zahtijevaju socijalnu zaštitu, navode se u nastavku teksta.

Bolest/zdravstvena skrb – rizik od bolesti obuhvaća održavanje prihoda i novčanu potporu u vezi s fizičkom ili duševnom bolešću isključujući invaliditet, dok potreba zdravstvene zaštite obuhvaća održavanje, vraćanje i poboljšanje zdravlja zaštićenih osoba, bez obzira na uzrok poremećaja.

Invaliditet obuhvaća novčane ili nenovčane potpore, osim zdravstvene skrbi, u vezi s nemogućnošću fizički ili mentalno hendikepiranih osoba da se bave ekonomskim i društvenim aktivnostima.

Starost obuhvaća održavanje prihoda te novčane ili nenovčane potpore, osim zdravstvene skrbi, u vezi sa starošću.

Preživjeli uzdržavani članovi obuhvaća održavanje prihoda te novčane ili nenovčane potpore u vezi sa smrću člana obitelji.

Obitelj/djeca obuhvaća novčane ili nenovčane potpore, osim zdravstvene skrbi, u vezi s troškovima trudnoće, poroda i posvajanja, odgoja djece te skrbi za ostale članove obitelji.

Nezaposlenost podrazumijeva održavanje prihoda te novčane ili nenovčane potpore u vezi s nezaposlenošću.

Stanovanje obuhvaća pomoć u podmirenju troškova stanovanja.

Socijalna isključenost koja nije drugdje klasificirana obuhvaća novčane ili nenovčane potpore, osim zdravstvene skrbi, koje su specifično namijenjene suzbijanju socijalne isključenosti kada ona nije pokrivena ostalim funkcijama.

Funkcija socijalne zaštite odnosi se na primarnu svrhu za koju se pruža socijalna zaštita, bez obzira na zakonske ili institucionalne odredbe.

Jedinica promatranja jest program socijalne zaštite. Prema definiciji, **program socijalne zaštite** jasan je skup pravila koji podržava jedna ili više institucionalnih jedinica, a upravlja pružanjem socijalnih naknada i njihovim financiranjem.

Izdaci programa socijalne zaštite jesu sljedeći: naknade socijalne zaštite, administrativni troškovi, transferi prema drugim programima te ostali izdaci.

Naknade socijalne zaštite, kao najveći izdatak programa socijalne zaštite, novčani su ili nenovčani transferi usmjereni od programa socijalne zaštite prema kućanstvima ili pojedincima kako bi ih rasteretili financijskog opterećenja od definiranog skupa rizika i potreba. Naknade socijalne zaštite mogu imati oblik novčanih isplata, nadoknade troškova te izravno pruženih roba i usluga.

Administrativni troškovi jesu troškovi koji se zaračunavaju programu za njegovo upravljanje i vođenje.

Transferi preusmjereni na druge programe jesu nepovratne isplate drugim programima socijalne zaštite.

Socijalni doprinosi preusmjereni između programa jesu isplate jednog programa socijalne zaštite drugomu radi održavanja ili povećanja prava zaštićenih osoba na socijalnu zaštitu od programa primatelja.

Ostali izdaci jesu raznoliki izdaci programa socijalne zaštite.

Primici programa socijalne zaštite jesu sljedeći: socijalni doprinosi, doprinosi opće države, transferi iz drugih programa te ostali primici.

Socijalni doprinosi jesu troškovi poslodavaca u ime svojih zaposlenika ili zaštićenih osoba radi osiguravanja prava na socijalne naknade.

Stvarni socijalni doprinosi poslodavaca jesu isplate poslodavaca osiguravateljima kako bi se osigurala prava na socijalne naknade za njihove zaposlenike, bivše zaposlenike i njihove uzdržavane osobe.

Imputirani socijalni doprinosi poslodavaca jesu troškovi koje ostvare poslodavci dodjeljivanjem ili obećavanjem socijalnih naknada plativih u budućnosti svojim zaposlenicima, bivšim zaposlenicima i njihovim uzdržanim osobama, bez uključivanja autonomnog osiguravatelja i bez održavanja odvojenih rezervi za tu svrhu u svojim bilancama.

Socijalni doprinosi koje plaćaju zaštićene osobe jesu plaćanja pojedinaca i kućanstava programima socijalne zaštite kako bi dobili ili zadržali pravo na primanje socijalnih naknada.

Doprinosi opće države jesu troškovi države zbog vođenja programa koji se ne temelje na doprinosima i koji su pod kontrolom države te troškovi za financijske potpore koje opća država pruža drugim rezidentnim programima socijalne zaštite.

Transferi iz drugih programa jesu nepovratne isplate iz drugih programa socijalne zaštite, a sastoje se ponajprije od socijalnih doprinosa preusmjerenih iz drugih programa.

Ostali primici jesu razni tekući primici programa socijalne zaštite.

Standard kupovne moći (SKM) jest umjetna zajednička valuta koja uklanja utjecaj razlika u razini cijena između zemalja. Teoretski je moguće jednim SKM-om kupiti istu količinu dobara i usluga u svakoj zemlji.

Modul o korisnicima mirovina

Korisnici mirovina definiraju se kao primatelji jedne ili više periodičnih novčanih naknada programa socijalne zaštite koje pripadaju u sedam mirovinskih kategorija (invalidska mirovina; prijevremena mirovina zbog smanjene radne sposobnosti; starosna mirovina; prijevremena starosna mirovina; djelomična mirovina; obiteljska mirovina; prijevremena mirovina zbog prilika na tržištu rada), ali se osoba koja prima više od jedne mirovine računa samo jedanput – izbjegava se dvostruko brojenje.

Isplate države poslodavcima (uključujući i potpore povezane s pandemijom bolesti COVID-19) potpadaju u obuhvat istraživanja ESSPROS ako:

- poslodavac zadrži radnike za koje prima potporu i isplaćuje im plaću
- radnik za kojeg je tražena potpora ne odrađuje dio radnog vremena proporcionalnog iznosu potpore.

Kratice

BDP	bruto domaći proizvod
COVID-19	bolest prouzročena koronavirusom
Eurostat	Statistički ured Europske unije
EU-27	Europska unija (27 zemalja članica)
ESSPROS	Europski sustav integrirane statistike socijalne zaštite
mlrd.	milijarda
mil.	milijun
SKM	standard kupovne moći
tis.	tisuća

Znakovi

- nema pojave
- 0,0 podatak je manji od 0,05 upotrijebljene mjerne jedinice

Objavljuje Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, Ilica 3, p. p. 80.

Telefon: (+385 1) 48 06 111

Novinarski upiti: press@dzs.hr

Odgovorne osobe:

Mario Vlačević, načelnik Sektora demografskih i društvenih statistika
Lidija Brković, glavna ravnateljica

Priredili:

Sandro Jakopčević, Nataša Vucelić i Dubravka Rogić-Hadžalić

MOLIMO KORISNIKE DA PRI KORIŠTENJU PODATAKA NAVEDU IZVOR.

Služba za odnose s korisnicima i zaštitu podataka

Informacije i korisnički zahtjevi

Telefon: (+385 1) 48 06 138, 48 06 154, 48 06 115

Elektronička pošta: stat.info@dzs.hr

Pretplata na publikacije

Telefon: (+385 1) 21 00 455

Elektronička pošta: prodaja@dzs.hr